

Državni izpitni center

P 0 4 2 A 1 0 3 1 3

ŐSZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Péntek, 2004. augusztus 27.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	B	1
2.	Amikor túllépi az ésszerűség határait <i>vagy ue. másképp megfogalmazva.</i>	1
3.	8. bekezdés: túlzott evés	1
	túlzott sportolás	1
	5. (bekezdés): bevásárlóközpontok látogatása	1
4.	vásárlás	1
	játékterem-látogatás	1
5.	HAMIS	1
	IGAZ	1
	HAMIS	1
6.	anyagi javulás	1
	ésszerű időbeosztás	1
7.	társtól	1
	munkától	1
8.	Ember (személy) jelenti a függőség tárgyát <i>vagy ue. másképp megfogalmazva.</i>	1
9.	szökés <i>vagy</i> székes <i>vagy</i> szikes <i>vagy</i> szűkös <i>vagy</i> szökös <i>vagy</i> szökés, alatt	1
		1
10.	növeli <i>vagy</i> növeszti	1
	javul	1
11.	megkergül <i>vagy</i> kergül meg	1
	mintegy	1
12.	tipikus	1
	akciós	1
13.	a) sztráda	1
	szörfözés	1
	b) NEM	1
14.	D	1
15.	a) pötyög be	1
	b) C	1
16.	a) négyezer	1
	b) 10 %-a	1
17.	több	1
	teljesítménnyel	1
	rosszabbul	1
18.	el	1
	ki	1

19.	a) szokást, tevékenységet (<i>a kettőért együtt jár 1 pont</i>)	1
	b) főnevek	1
	c) mi	1
20.	világbajnok	1
	munkaadó	1
21.	Ne tudjon nélküle élni!	
	<i>helyes igealak mondatvégi írásjel</i>	1 1
22.	A túlzott szörfözés nem vezethet könnyen váláshoz. (<i>Más szórenddel is elfogadjuk.</i>)	1
23.	A munkamánia tipikus értelmiségi kórság.	1
24.	2 (egyszerű), 1 (összetett)	1
25.	a) pedig	1
	b) nők I a kozmetikumoktól	1
26.	Tartalom: a téma és a tartalom összefüggése.	4
	Nyelvhelyesség: a helyesírási és a nyelvhelyességi követelmények betartása.	4
	Stílus: érdeklődéskeltés, véleménykifejtés, meggyőző érvelés.	2
	Szerkezet: koherencia, megfelelő tagolás, jó gondolat kifejtés.	2

2. feladatlap

A) Irányított irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső A kulcs c. novellájának részlete alapján

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Elhelyezi korban az író, megnevezi a folyóiratot: **2 pont**. (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem vagy tévesen helyezi el, nem nevezi meg a folyóiratot, vagy rossz a megnevezés, ill. csak részben helyes a válasza.

1 pont: Az elhelyezés vagy a megnevezés helyes.

2 pont: Az elhelyezés és a folyóirat megnevezése helyes, pl.: 20. sz. eleje vagy első fele, Nyugat.

Összegzi a részlet cselekményét: **2 pont** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem összegzi a cselekményt (tartalomismertetést sem ad).

1 pont: A cselekmény összegzése helyett inkább tartalmat (a novella teljes cselekményét) ismertet.

2 pont: Jól, hiba nélkül összegzi a cselekményt.

Pl.: A kisiú a főnök érkezésekor az irodában rekedt. Miközben apja alázatosan teljesítette főnöke parancsát, kettejük közt beszélgetés alakult ki, s ennek alapján a fiát addig szidalmazó apa is dicséri kisiát. A kisiú kulccsal a kezében hazafelé indul. Zavarban van, ugyanakkor boldog is, vagy más megfelelő.

A cselekményösszegzést a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

Megvizsgálja a kisiú-főnök viszonyt: **3 pont**. (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem ismeri fel, hogy ez egy előítéletektől mentes pillanatnyi kapcsolat.

1 pont: Csak felismeri, hogy ez egy előítélettől mentes pillanatnyi kapcsolat.

2 pont: Kifejti, hogy ez mindkét fél számára előítélettől mentes pillanatnyi kapcsolat, ezért mindketten természetesen viselkednek, felszabadultak, de kevésbé árnyaltan fogalmaz.

3 pont: Kifejti, hogy ez mindkét fél számára előítélettől mentes pillanatnyi kapcsolat, ezért mindketten természetesen viselkednek, felszabadultak. A viszonyt árnyaltan mutatja be.

Pl.: Pista érdeklődve figyeli az eseményeket, udvariasan viselkedik, tisztelettudóan és őszintén beszélget a főnökkel – *letelepedett a könyvhalomra, harangozott lábaival; felelte csengő hangon és bátran, talpra ugrott, s feszesen kihúzta magát stb.*, vagy más megfelelő. Főnök: érdeklődő magatartás, őszinte beszélgetés, közvetlenség – *No mégis?, ...nem rá tekintett, hanem erre a lelkes, piros arcú kisiúra; ... újságolta Takácsnak, mosolyogva stb.*, vagy más megfelelő.

Megvizsgálja az apa-fiú viszonyt: **2 pont**. (Elemzés és értékelés)

0 pont: A jelölt nem ismeri fel, hogy a kisiú tisztelettel és szeretettel viszonyul apjához, s hogy a hivatalnokapa kimutatja érzelmeit.

1 pont: A jelölt felismeri, hogy a kisiú tisztelettel és szeretettel viszonyul apjához, s hogy a hivatalnokapa kimutatja érzelmeit, de kevésbé árnyaltan fogalmaz.

2 pont: A jelölt felismeri, hogy a kisiú tisztelettel és szeretettel viszonyul apjához, hogy a hivatalnokapa most kimutatja érzelmeit. Értékelését árnyaltan fejti ki.

Pl. utal a következő mozzanatokra: Pista *meghajolt mindenki előtt, de előbb édesapja előtt; de azért nagy, nagyobb, mint a főnök.*; apa: *iparkodó, szorgalmas gyermek; fiacskám; átölelte, megcsókolta; Pistukám, vagy más megfelelő.*

Elemzi a kisiú lelkiállapotát: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: A jelölt nem ismeri fel, hogy a kisiú lelkiállapota ellentmondásos.

1 pont: A jelölt felismeri, hogy a kisiú lelkiállapota ellentmondásos, de nem magyarázza ennek okát.

2 pont: A jelölt felismeri, hogy a kisiú lelkiállapota ellentmondásos, részben, kevésbé árnyaltan magyarázza ennek okát.

3 pont: A jelölt felismeri, hogy a kisiú lelkiállapota ellentmondásos, megmagyarázza a pozitív és negatív érzelmek okát.

Pl. a következő mozzanatokra utal: ellentmondás – *Boldog volt, zavart, nyugtalan és riadt.*; ezt feloldja a gyermeki ragaszkodás.

Boldogságának motiválója: a főnök dicsérete nyomán az apai elismerés, vagy más megfelelő.

Negatív érzelmek: apja megalázottságának látványa, az apai szerepjátszás – *Miért hívott így? Otthon sosem nevez így.*; még bizonytalan a főnök szavaira feltörő apai szeretetben, vagy más megfelelő.

Értelmezi a kisiú vágyalmát: **2 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem vagy rosszul értelmezi a jelképet (repülő).

1 pont: Megnevezi, de kevésbé árnyaltan értelmezi a jelképet.

2 pont: Értelmezi a jelképet. Árnyaltan fogalmaz.

Pl.: A „repülő” a környezeti-társadalmi kötésektől felszabaduló élet öntudatlan vágyának jelképe, vagy más megfelelő.

Értékeli az apa és a kisiú kapcsolatát: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: A jelölt csak felszínesen mutat rá az apa és a kisiú magatartásjegyeire.

1 pont: A jelölt felszínesen, kevésbé elmélyülten értékeli az apa és a kisiú kapcsolatát.

2 pont: A jelölt értékeli az apa és a kisiú kapcsolatát, de nem mutat rá csalódásának fokozataira, boldogságának okára.

3 pont: A jelölt értékeli a hivatalnokapa érzelmi oldódását és a kisiú csalódásának állomásait, valamint boldogságát. Értékelése elmélyült és árnyalt.

Pl.: Apja zavarában szidja munkatársa előtt, haszontalannak tartja, majd a főnök elismerő szavai után megmutatja szerető énjét, amit a kisiú boldogan, ugyanakkor zavartan és riadtan fogad, hiszen apja sorsában saját sorsát véli felfedezni, vagy más megfelelő.

Aktualizálja a kérdést (szülő-gyerek kapcsolat): **2 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, közhelyeket fogalmaz meg.

1 pont: A véleménykifejtés elég meggyőző, példákkal alátámasztott, de kevésbé eredeti.

2 pont: A véleménykifejtés meggyőző, példákkal alátámasztott, eredetiségre törekvő.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

B) Irodalmi fogalmazás Déry Tibor Szerelem c. novellájának részlete alapján

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Elhelyezi korban az író és művét: **2 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem vagy tévesen helyezi el, ill. csak részben helyes a válasza.

1 pont: Az elhelyezés vagy a novella keletkezési idejének meghatározása helyes.

2 pont: Az elhelyezés helyes, a novella keletkezésének idejét helyesen határozza meg.

Pl.: A 20. sz. első felétől a 70-es évekig, vagy a 20. sz. második felében alkotó író; a novella 1956-ban vagy az 50-es évek diktatúrájának időszakában keletkezett, vagy más megfelelő.

Ismerteti a részlet témáját: **1 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem ismerteti a témát, vagy tartalmat ismertet.

1 pont: Jól, hiba nélkül ismerteti a részlet témáját.

Pl.: A férj és a feleség a hosszú, fájdalmas távollét után boldogan találják újra egymásra, vagy más megfelelő.

Utal az előzményekre: **2 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem utal az előzményekre (tartalomismertetést sem ad).

1 pont: Az előzmények tömör összegzése helyett inkább tartalmat ismertet.

2 pont: Tömören összegzi az előzményeket.

Pl.: B. politikai fogolyként hét évet töltött a börtönben. Váratlanul kiengedik, villamossal, taxival, majd gyalog megy hazafelé. Felesége és fia nincs otthon, várakozik rájuk, vagy más megfelelő.

A cselekményösszegzést a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

Elemzi a férj és a feleség találkozását: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem ismeri fel, hogy a feleség mindvégig hűségesen várt férjére, s hogy most is szeretik egymást.

1 pont: Megfogalmazza, hogy a feleség mindvégig hűségesen várt férjére, s ez a szerelem mindennek ellenére nem halványult el.

2 pont: Megfogalmazza, hogy a házastársak újra egymásra találhatnak, ennek bizonyosságát az ismétlődő szerelmi vallomással támasztja alá.

3 pont: Megfogalmazza, hogy a házastársak újra egymásra találhatnak, ennek bizonyosságát az ismétlődő szerelmi vallomással támasztja alá, de rámutat a férjben felmerülő bizonytalanságérzetre is.

Pl. a következő mozzanatokra utal: *Veled éltem., Soha senki mást nem szerettem., Az asszony hozzászaladt, átölelte vállát, egész testével hozzásimult., átölelte az asszonyt, Egyetlenem., Meg tudsz majd szokni?, Úgy nem változhattál meg, hogy ne szeresselek.,* vagy más megfelelő.

Bizonyítja a férj és a feleség összetartozását: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem ismeri fel a feleség és a férj szerelmének mélységét.

1 pont: Felismeri szerelmük mélységét, de megállapítását nem fejti ki részletesebben.

2 pont: Árnyaltabban fogalmazza meg, hogy a házastársakat a mély és őszinte szereteten kívül gyermekük is összetartja, s a feleség fiában mindvégig a férjét látta.

3 pont: Árnyaltan fogalmazza meg, hogy a házastársakat a mély és őszinte szereteten kívül gyermekük is összetartja, s a feleség fiában mindvégig a férjét látta. Felismeri, hogy örökre egymáshoz tartozik e két ember – a feleség megmosdatja férjét.

Pl. a következő mozzanatokra utal: *Lehet még gyerekünk?, Éjjel-nappal veled voltam., A fiad is te voltál., Maga volt az odaadás., A te fiad! S a tiéd!, Megmosdatlak.,* vagy más megfelelő.

Értelmezi a mosdatás-jelenetet: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

- 0 pont: A jelölt nem ismeri fel a jelenet jelképes üzenetét.
- 1 pont: A jelölt felismeri a jelképes üzenetet, de nem értelmezi.
- 2 pont: A jelölt felismeri a jelképes üzenetet, de kevésbé árnyaltan értelmezi.
- 3 pont: A jelölt felismeri a jelképes üzenetet, és árnyaltan értelmezi.

Pl.: Bibliai utalás, kettejük összetartozását jelzi, megtisztulás a múlttól, egy új élet kezdete; a következő mozzanatokra utal: *Az asszony megvetette az ágyat, a lepedőre fektette meztelen testét., Az egész testet tetőtől talpig megmosdatta., B.-nek olykor még meg-megreszketett a keze, de az arca már megnyugodott., Minden éjjel, amíg élünk.,* vagy más megfelelő.

Kifejti az írói üzenetet: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

- 0 pont: A jelölt nem ismeri fel az írói üzenetet.
- 1 pont: A jelölt megfogalmazza az írói üzenetet, de nem fejt ki.
- 2 pont: A jelölt megfogalmazza az írói üzenetet, de kevésbé árnyaltan fejt ki.
- 3 pont: A jelölt árnyaltan fejt ki az írói üzenetet.

Pl.: A diktatúra sok ember életét tönkretette, az írói üzenet viszont egyértelmű – a múlt gyötrelmeitől meg kell tisztulni, az egymáshoz tartozók emberségét a hűség és a szeretet, a szerelem meg tudja őrizni, vagy más megfelelő.

Saját élményeivel/irodalmi példával támasztja alá az írói üzenet igazát: **2 pont.** (Szintézis és értékelés)

- 0 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, közhelyeket fogalmaz meg.
- 1 pont: A véleménykifejtés elég meggyőző, példákkal alátámasztott, de kevésbé eredeti.
- 2 pont: A véleménykifejtés meggyőző, példákkal alátámasztott, eredetiségre törekvő.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.